

Universitets- og Bygningsstyrelsen
ubst@ubst.dk

19. januar 2010

Sofie Krogh Holm/Rasmus Kjeldahl
Dok. 90230/ps

Høring over evalueringsrapport for 2009-evalueringen på universitetsområdet

Universitets- og Bygningsstyrelsen har den 3. december 2009 sendt evalueringsrapport for 2009-evalueringen på universitetsområdet i høring (sagsnr. 09-075483).

Forbrugerrådet har følgende kommentarer til evalueringen med særligt fokus på fødevarerområdet.

Den overordnede universitets- og incitamentsstruktur

Evalueringen påpeger formålet med de seneste års reformer på universitetsområdet, nemlig at ”styrke universitetssektorens globale konkurrenceevne”.

På fødevarerområdet anbefalede Børstingudvalget i 2005 en sammenlægning af de store aktører på området (fortrinsvis KVL, DJF, DFVF, MAPP, Biocentrum samt dele af Risø). Forbrugerrådet støttede dengang fuldt op om denne model – der desværre aldrig blev gennemført.

I dag står vi med en uheldig situation, hvor fødevarerfeltet er spredt på ikke mindre end 5 universiteter (KU, ÅU, DTU, SDU og AAU). Hermed er der ikke skabt en ”kritisk masse”, som står stærkere internationalt, men – stik imod hensigten: 5 atomiserede miljøer, der brænder krudt af på at konkurrere om de samme midler. Denne strategi går stik imod udviklingen i udlandet, hvor forskningen koncentrerer sig på færre og større universiteter.

Forbrugerrådet opfordrer derfor til at gentænke denne struktur – vi ser ikke, at DNF, GUDP eller LMC kan forventes at ændre afgørende på ulemperne ved dette grundvilkår. Såfremt man af politiske grunde har låst sig endeligt fast i den nuværende struktur, er der som minimum behov for at sikre overordnede incitamentsstrukturer, som reelt vil gøre vidensdeling samt forsknings-, uddannelses- og projektsamarbejder attraktive for de 5 universiteter. De nuværende finansieringsmekanismer trækker desværre i modsat retning.

Sektorforskningsinstitutterne

Forbrugerrådet støtter rapportens anbefaling om at evaluere nogle af de tidligere sektorforskningsinstitutters fusion i universiteterne. Således er det ikke alle elementer i fusionerne, der har været lige oplagte, og det bør overvejes, om der kan opnås bedre synergi ved mindre ændringer i den nuværende konstellation. Forbrugerrådet minder om, at et sådant servicetjek af snitfladen fra flere sider blev stillet i udsigt på tidspunktet for fusionen. Dette må ses i snæver sammenhæng med behovet for et passende myndighedsberedskab (se nedenfor).

Det Nationale Fødevarerforum (DNF)

Forbrugerrådets direktør, Rasmus Kjeldahl, samt rådsmedlem Ulla Maria Mortensen har siden DNF's oprettelse været medlem af det Nationale Fødevarerforum.

Forbrugerrådet finder, at forummet har haft en vis berettigelse som tænketank. Eksempelvis har de årligt afholdte konferencer givet et godt bidrag til debatten om uddannelsesområdet, EU-midler og senest om den forskningsbaserede myndighedsbetjening.

Som også rapporten påpeger, er det dog vores indtryk, at det ikke er lykkedes DNF at bidrage til et øget antal studerende på – eller bedre koordinering af – fødevareruddannelserne og -forskningen. Årsagen er, at man ikke har haft nogen reel mulighed for at påvirke universiteternes strategier gennem økonomiske incitament eller mere formelle magtbeføjelser. Et andet problem har været fraværet af klare målsætninger for DNF's arbejde. Fx tales der ofte om behovet for at øge antallet af studerende ved fødevareruddannelserne, men der er intet bud på, hvad det optimale niveau er. Skal vi have 100, 1.000 eller 5.000 flere studerende? Og har fødevarerhvervet overhovedet en værditilvækst, som gør det hensigtsmæssigt at lede flere af landets bedste hoveder i den retning? Sådanne – og mange andre lignende – spørgsmål bør overvejes, før en eventuel national fødevarerstrategi vedtages.

Vi er derfor noget skeptiske over for den fortsatte eksistensberettigelse for DNF i den nuværende form og henviser i øvrigt til det tidligere afgivne høringssvar til evalueringspanelet (se bilag, Evaluation of DNF / The National Food Forum). I tilfælde af, at det beslutes, at DNF skal nedlægges, vil vi dog anbefale, at dette først sker, når det står klart, hvad der kan træde i stedet.

Det forskningsbaserede myndighedsberedskab

Evalueringsrapporten lægger ikke stor vægt på en analyse af det forskningsbaserede myndighedsberedskab. Forbrugerrådet ser dog et fremadrettet stort behov for at styrke koordineringen og prioriteringen af det forskningsbaserede myndighedsberedskab. Der er måske også behov for at gentænke de mekanismer, som skal sikre, at myndighederne har mulighed for at prioritere, på hvilke områder der skal igangsættes eller fastholdes forskningsmiljø. Især på fødevarerområdet er det vores indtryk, at opgaven i visse tilfælde er behandlet stedmoderagtigt, hvilket fx er kommet til udtryk i de betydelige nedskæringer på DTU inden for risikoforskningsområder, hvor Danmark tidligere har stået stærkt. Nedskæringer, der næppe afspejler en politisk nedprioritering af området, men som følger logisk af de forringede mulig-

heder for at få finansieret disse forskningsfelter. Omvendt er det også uklart, hvordan en myndighed i dag kan sikre sig, at forskning på bestemte områder gennemføres. De nuværende aftaler om myndighedsbetjening er næppe egnede hertil, og finansiering via forskningsrådssystemet tillader ikke en mere præcis styring. Truslen om konkurrenceudsættelse skaber i praksis yderligere usikkerhed om værdien af at opretholde langsigtet forskningsberedskab på områder, hvor risikoen for at tabe opgaven til andre offentlige eller private aktører gør, at kravene til kortsigtet afkast øges.

Vi finder derfor, at der er et udtalt behov for, at der etableres en mekanisme, som sikrer, at myndighederne kan få større indflydelse på grundlaget for den fremadrettede myndighedsbetjening.

Industriens forskningsbidrag

Evalueringsrapporten anbefaler en øget forskningsfinansiering via erhvervslivet. Det virker oplagt at gøre erhvervslivet medansvarlig for at stimulere forskning i samme omfang som i udlandet, og Forbrugerrådet kan i princippet støtte denne anbefaling. Dette må dog ikke ske uden grundige overvejelser om, hvordan universiteterne kan bevare deres uafhængighed, således at forskning i områder, hvor almenhedens interesser varetages, ikke undertrykkes. Fx er der en tendens til, at forskning i risikoaspekter af ny teknologi og kemi allerede nu underprioriteres pga. virksomhedernes manglende interesse heri. Dette kan på længere sigt lede til alvorlige fejlsatsninger og medføre betydelige risici.

Med venlig hilsen

Rasmus Kjeldahl
Direktør

Sofie Krogh Holm
Kampagnekoordinator